

لاڻه...

سابق هيدايهت
له فارسيه وه: ميقداد شاسواري

هر له به يانی زووه وه که شوهه وا تووش و دژوار بوو. هه وره کان هينده نزم بوو بوونه وه ده تگوت بوونه ته چه تريکی رهش به سهر سهری مرڙه کانه وه، تاويک تيک ده نالان و تاويکی تر ليک ده ترانان. بايه کی هينده سارد هه لی کردبوو ده تگوت گويزانه و پوخساران ده وپوشيني. بن دار و دره خته کان به گه لای وه ريوو داپوشرابوون. پوليک قه له رهش به قاره قاريکی زوره وه به ناراسته يه کی نادياردا له فريندا بوون. خانووی نه و لادتيانه له دوورپا وهک قالکه شقارته و ابوون که به سهر يه که وه چنرابن، په نجره کانيان بي چوارچپوه و بي ده رگا بوون، له وه ده چوو بو ماوه يه کی کورت و کاتيی چن کرابن.

له نيو نه م سهرما پر نازاره ی نيسقان «خوديدا» به ريش و سميليکی خوله ميشی، زيت له و دلخوش، پته و و پر هيز هه نگاهوی دهنه، وهک نه وه و ابوو خوینيکی تازه به نيو دهماره پير و ماندووه کانی جه ستيدا کرابي. له پواله تدا سهرنجی نيگای که وتبووه سهر ريگه ته پر و شيداره که، که له مافووريکی پان و به رين ده چوو به پانتايی ده شته نزم و ته ختاييه که ی ناوچه که دا پاخرابي. گفه گفی بايه سارده که له گوچکه کانی نه ودا له ژهنيني مؤسيقايه کی خوش ده چوو. لاسک و گه لای دارودره خته کان له چاوانی نه ودا به دهم شنه ی بايه که وه سه مايان ده کرد. قه له باچکه کان به ناسمانه وه به قاووقيزه وه سه مقونايان ده ژهنی و شادی و خوشييان داده بارانده سهر زهوی. نه م به يانييه سروشت خوی له هه زار و يهک پهنگی نالووالادا هه لکيشابوو. پياوه دانعه مره که دلی خوش و که يفی ساز بوو، بويه هه موو شت به لای نه ودا جوان و سهرنچراکيش ده ينواند.

پریاسکه زهنگیانه ریژه کهی، له ترسی نهوهی نهوهکا با له دهستی برفینئی، نووساندبووی به بنی ههنگلییهوه. بریقه و درهوشانهوهیهکی سهیر له ناو چاوهکانیدا دهبریسکایهوه و له گه ل هه لئینانی هه شهقاویکیدا لاق و پووزه گورج و به هیزهکانی له بن پانتۆله فشۆل و دهلینگ فشه کهیدا ده رده کهوت. جلکیکی شینی ئاسمانی له بهر و کالویکی لبادی په رنگ زهر دیشی له سهر بوو. خودیدا پیاویکی شهست سالان بوو. ههیکه ل و قه لافه تیکی زل و تیکسمرپوی هه بوو. نزیکه ی بیست سال ده بوو خه لکی ناوچه که له چند جاریکی که م بترازئی، ئه ویان نه بینیبوو. ده میک سال بوو خۆی لاتهریک و گۆشه نشین کردبوو. له هه موو خه لک و ئاویسی دابرابوو. مالۆچکه یه کی له قور و بهرد دروست کردبوو تئیدا ئاکنجی بووبوو. بیست سال ده بوو وه کوو که سیک ته رکی دنیای کردبئی، دوور له خه لک و ئاویسی، به تاک و ته نیا ده ژیا. به دهسته زیرهکانی، زه وییه که ی خۆی ده کیلا و دایده چاند و به رو بوومه که ی ده کرده بژیوی خۆی. پووبه ریکی باشی زه وی کشتوکالیی له باوباپیرانی به میرات بۆ مابوووه، به لام له سالی گرانی و قاتوقرییه که دا به شیکی زۆری زه وییه که ی فروشت، یان به ئارد گۆرییهوه. له سالانی رابوردوودا خه لکیک پیاوه پیره ته نیا که یان له بازاری شاردا بهرچاو که وتبوو، جلک و پۆشاکي ژنانه ی ده کپی، ته نانه ت که سانیک ئه ویان له کیوهکانی ده ور به ردا بینیبوو کچیکی کاوه لی له گه لدا بووه، ئه وه ییش بووبوو جیی سه رسوپمانی خه لکه که.

چوار سال له مه و بهر له شه ویکی یه کجار سارد و زوقمدا، که سهرما دزه ی ده کرده ناو مۆخی ئیسقانه کان «خودیدا» فووی له چراکه کرد و ویستی بخزیته نیو پیخه فه که و بخه وی،

ئاوها له پریکدا دهنگیکی کز و نامۆ هاته گوئی. سهر هتا نه یزانی نه وه ی گوئی لی بوو دهنگی گیانله بهریک بوو، یان دهنگی ئاده میزاد بوو. دهنگه که په یتا په یتا نزیکتر بووهوه و له ده رگا درا. پیاوه پیره که له سهر پیخه فه که ی هه ستایه وه و ههستی راگرت. تنۆکیک ئاره قه ی سارد به سهر برپه ی پشتیدا خلیسکا.

چند جاریک به دوا ی یه کدا دهنگی هه لپه ی: کییه؟

کهس وه لآمی نه دایه وه. پراکشایه وه و ویستی بخه وی، دیسان له ده رگا درایه وه. کاتیک چراکه ی داگیرسانده وه دهستهکانی ده له رزین. ئه و کیره گه وره یه ی بۆ پارچه کردنی دار و چیلکه به کاری ده هیتا و به دیواره وه هه لئواسیبوو، هیتایه خورایی و به جووله یه کی خیرا ده رگای کرده وه. سهر هتا له شوینی خۆی حه په سا کاتیک کچه قه ره جیکی ده دوا زده سالانی بینی سهرما برستی لی بریبوو، وه کوو پشیله یه ک خۆی گرمۆله کردبوو، فرمیسک به سهر گۆناکانیدا مه بیبوو. خودیدا کیره که ی فری دایه گۆشه یه کی خانوو که و دهستی کیژۆله که ی گرت بردییه ژوروی. ئاگری بۆ کرده وه و یارمه تی دا هه تا سهرما ی جهسته و دلی توایه وه. پیاوه پیره که به جله گۆنهکانی خۆی پیخه فیکی بۆ کچۆله که چی کرد و به دیارییه وه دانیشته هه تا خه و بردییه وه. کاتیک رۆژ بووه وه، هه رچی پرساری له کچه که کرد "ناوی چییه و کییه و له کوئی هاتوو و چۆن پیی که وتوو ته بهر ده رگای مالۆچکه که ی ئه و" هیج وه لامیکی لی ده ست نه کهوت. ده تگوت کیژۆله که سویندی خواردوو هیج له باره ی خۆیه وه نه درکینئی. ئه ویش ناوی کچه که ی نا (لاله).

خودیدا ده یزانی ئیستا کاتی گه رمیان و کویستانی قه ره ج و په ونده کان نییه، به لام

نەیدەزانی ئەو كچه له نۆوان عەرد و عاسماندا چۆن و له كوێوه كهوتووته بەر دەرگای مالى ئەو. كه پۆژ داهاات كهوتە گەپان، بە دواى شوین پى كچهكه دا پۆيشت تا هيچ نەبى بزانی له كام لاه هاتوو، بەلام هەر زوو شوین پى كچهكهى بەسەر گەلا وەريوه تەرەكاندا لى ون بوو. كاتىك له پرس و جۆكانيشيدا هيچ دەست نەكەوت، لىبرا كىژۆله كه لای خۆى بهیلايتهوه و بيحهوینيتهوه هەتاوهكوو خاوهنێكى لى پەيدا دەبى.

لاله كچىكى گەنمەرنگ بوو، پوخسارىكى جوان و شیرین و دوو چاوى درهوشاوهى هەبوو. تاتۆى چەند خالىك لەسەر دەستى و نۆوان هەردووك چاوانيدا كوترابوو. له ماوهى ئەو چوار سالهى پیرهپیاوهكه و لاله له مالتۆچكهيهكى تاكووریدا پىكهوه ژيانان بەسەر برد، هيچ كهسىك بۆ سۆراغى كچهكه له دەرگای نەدا. هەموو پرس و گەپانهكانيش بى سوود بوو. «لاله»ش له هەموو ئەو ماوهيه له بێدەنگيدا وهك سندوقىك وابوو قفل دراى و كليلهكهيشى قووت دابى و هيچى له بارهى خۆيهوه نەدركاند. دواى ئەو ماوهيهش خودىداى پىر بە جۆرىك هۆگرى لاله بووبوو حەزى نەدەکرد كهس بىت و ئەوى لى دابرىن. هۆگرىيهكهى وهك پىوهنديى نۆوان باوك و كچ نەبوو. بە لای خودىداوه پىوهندييهكه زياتر له هى ژن و مىرد دەچوو. بى ئەوهى له هەموو ئەو ماوهيهدا بە هيچ شىوهيهك تخوونى يەكدى كهوتبن. هەر هيندهى، سەرماوسۆله له شهوىكى ساردوسپردا كچىكى فرى داوهته ناو كوڤ و مالتۆچكه پر له تەنيايهكهى ئەو، خودىدا وای لىك دەدايهوه ئاسمان بەزى به تەنيايهكهى ئەودا هاتووتهوه و بە جارىك ناو مالهكهى و هەميش ناو دلى ئەوى گەرم و پووناك كردووتهوه.

كاتىك ئەو هەستەى لەلا دروست بوو، كه جۆرىك له وهسوهسهى عەشقىكى درهنگهخت ختووكهى دا، له ژووهرهكهدا، له نۆوان پىخەفى خۆى و هى كچهكه، پەردەيهكى هەلواسى و كردى بە پەرژىن، نەبادا ئەهريمەنى خەوتوى هەوهس پەلكيشى كهتنىكى بكات.

زۆرىشى پى ناخۆش بوو لهوينا كه «لاله» ئەوى بە «بابه» بانگ دەکرد و هەر بە چاوى باوكيش دەپروانىيه پیرهمىردهكه.

لاله زۆرى حەز له پياسه و گەپان بوو. ئەگەر چەند پۆژىك بەسەر يەكهوه باران ببارييا و دەرڤەتى چوونه دەرئى نەمابايه، بە خەمبارى و دلتهنگى له سووچىكى خانووهرهكهدا خۆى گرمۆله دەکرد و دەموچاوى تىك دەئالا. ئەو پۆژانهيش كه كهشوهوا خۆش بوايه، بە تەنيا، يان لهگەل خودىدا دەياندايه ئەو دەشت و كپوه و بەدەم سهما و هەلبەز و دابهزهوه دلى خۆى خۆش دەکرد. زۆرىهى جارهكان پياوهپیرهكهى بە تەنى جى دەهيشت و بە تەنيا دەردهچوو، هەر ئەمهيش وای كرد خودىدا لى بكهوئته بەدگومانى و دلپىسى، چونكه زياتر له جارىكىش كچهكهى لهگەل عەباسى شوانكارهدا بينىبوو. وای لى هاتبوو خودىداى پىر ئەو كورپه شوانهى له خۆشويستنى لاله بە پكابهرى خۆى دەزانی، بە تايبهت كه كورپهكه گەنجىكى قۆزىش بوو، تەنانەت پۆژىك هەردووکیانى پىكهوه دیت، عەباس توودرپكى لى دەکردهوه و دەيخسته دەمى لاله. بۆ شهوهكهى پياوه دانعهمرهكه نەيتوانى دان بەخۆيدا بگرى و بە هەلچوونىكى زۆرهوه پووى له كچهكه كرد و پى گۆت: نابىت لهگەل پياوى غەرىبه و نەناس قسه و تىكه لاوى بكات. نەخاوزه لا ئەو پياوه كورپه شوانكارهيهكىش بىت و توودرپكىش بخاته دەمى. كچهكه، دلى ناسكى پەنجا و چاوه

جوانه‌کانی بوون به کانیاوی فرمیسک. دواى
 ئه‌وه، دایكى عه‌باسى شوانكاره دوو جار هاته
 لای پیره‌میرد و بۆ كوره‌كه‌ى خوازینی لاله‌ى
 كرد، به‌لام خودیدا هه‌رجاره و به‌ بیانوویه‌ك
 خوازینییه‌كه‌ى رته‌ كرده‌وه و ده‌گۆت: لاله
 هیشتا زۆر گچكه‌یه بۆ شووكردن. پیاوه
 دانعه‌مره‌كه‌ لای خۆى بیرى ده‌كرده‌وه ئه‌گه‌ر
 لاله‌ بیه‌ته‌ ژنى عه‌باسى بئى كه‌لك و ته‌وه‌زله‌،
 ئه‌وه‌ كورپه‌ى شوانكاره‌ ده‌بیه‌ته‌ میراتگری و
 هه‌موو ئه‌وه‌ى له‌ ماوه‌ى په‌نجاسا‌دا په‌نجى بۆ
 كیشاوه‌ و به‌یه‌كه‌وه‌ى ناوه‌ هه‌په‌لووش ده‌كات،
 ئه‌وسا رۆحى باوه‌ گه‌وره‌كانى لۆمه‌یان ده‌كرد
 و پێیان ده‌گوت له‌برى میراتگریكى باش،
 شوانكاره‌یه‌كى ته‌مه‌لى كرده‌وه‌ته‌ میراتخۆرى
 خۆى كه‌ ته‌نانه‌ت ناتوانئ زه‌وییه‌كانیش
 بكیلت و به‌ زیندووپی بیانیه‌ئیه‌وه‌، له‌لایه‌كى
 دیکه‌شه‌وه‌ ئه‌وه‌ كچه‌ى دالده‌ى داوه‌ و خواردنى
 پئ داوه‌ و له‌ سه‌رما و گه‌رما پاراستووپیته‌ى و
 هه‌واندووپیته‌یه‌وه‌ و جلك و به‌رگی بۆ كریوه‌ و
 به‌ خۆی كرده‌وه‌، ده‌بیه‌ته‌ دره‌ختیكى به‌ردار ئه‌وه‌
 چاندیه‌تی و كه‌سیكى حازرخۆر بیه‌ت و به‌ره‌كه‌ى
 بخوات. ئایا سیوی سوور بۆ ده‌ستی گۆجه‌یه‌؟
 بۆچی نابئ لاله‌ بکاته‌ هاوسه‌رى خۆى؟ بۆچی
 نابئ؟ كئ رپگره‌؟ هه‌رچه‌نده‌ ده‌یشیزانى ئه‌مه‌
 كاریكى ئاسان نییه‌ و په‌زامه‌ندى كچه‌كه‌ى ده‌وی
 و كچه‌كه‌ش ئه‌وه‌ خوو خراپه‌ى هه‌یه‌ پئی ده‌لئ
 بابه‌! ئه‌مه‌یش پیاوه‌پیره‌كه‌ى زیاتر بئ هیوا
 ده‌كرد. زۆربه‌ى شه‌وه‌كان، كاتئ كچه‌كه‌ ده‌خزایه‌
 ئیو گه‌رمه‌ى خه‌وه‌، ئه‌ویش چراكه‌ى هه‌لده‌گرت
 به‌ ئه‌سپایی ده‌چوو له‌ ژوور سه‌رى پاده‌وه‌ستا
 و بۆ ماوه‌یه‌كى زۆر، له‌به‌ر پووناكایی چراكه‌دا
 تیر به‌ چاوه‌كانى سه‌یری پوخساره‌ شیرینه‌كه‌ى
 كچه‌كه‌ و سینگ و مه‌مك و قۆل و باسكى پووتی
 ده‌كرد، ئه‌وجا له‌ هه‌ژمه‌تى جوانی كچه‌كه‌،

ئه‌قل له‌سه‌رى نه‌ده‌ما و وه‌كوو شیه‌ت له‌ مال
 ده‌رده‌په‌رى و به‌نیو تاریكى شیدارى شه‌ودا
 خۆى ده‌هاویشه‌ته‌ نیو باوه‌شى كه‌ژ و كئو و
 دره‌نگانئك ده‌گه‌رایه‌وه‌ مال. ژیانى پیاوه‌پیره‌كه‌
 له‌ نیوان ترس و هیوادا جۆلانه‌ى ده‌كرد.
 ده‌ترسا خۆشه‌ویسته‌یه‌كه‌ى خۆى بۆ بدرکینئ و
 داواى هاوسه‌رگری لئ بکات، كچه‌كه‌ لئى زویر
 بیه‌ت و پئی بئئ: «نه‌خیر.. تۆ پیاویكى پیر و
 دانعه‌مرى و له‌ جئى باوكمى.»

كزه‌ هیوایه‌كیشى به‌وه‌ هه‌بوو كچه‌كه‌، نه‌
 كه‌سوکارئكى هه‌بوو، نه‌ پئ و جئى دیکه‌ى
 هه‌بوو، به‌لام ئه‌گه‌ر به‌اتبه‌ و كچه‌كه‌ داواكه‌ى
 ئه‌وى رته‌ بكردبايه‌وه‌، هه‌چ رپگه‌یه‌كى بۆ
 نه‌ده‌مايه‌وه‌ خۆكوشتن نه‌بئ.

له‌ نزیك خانووكه‌ى خودیدا تاشه‌به‌ردئكى
 گه‌وره‌ هه‌بوو، «لاله‌» زۆر جارن ده‌چوو له‌سه‌ر
 ئه‌وه‌ تاشه‌به‌رده‌ داده‌نیشته‌ و نیگای ده‌كرده‌
 بالدارئك و هه‌لیده‌فرانده‌ سروشتى ئه‌وه‌ ناوه‌
 و كراسه‌كه‌ى به‌رى هه‌تا سه‌رووی ئه‌ژنۆكانى
 هه‌لده‌كرد و قاچ و قولى سفت و گۆشتنى خۆى
 به‌سه‌ر به‌رده‌كه‌دا شوپ ده‌كرده‌وه‌ و بۆ ماوه‌یه‌كى
 زۆر له‌ هه‌مان دۆخدا ده‌مايه‌وه‌ بئ ئه‌وه‌ى
 هه‌ست به‌ بیزارئى بکات. جاره‌به‌جاریكیش به‌
 ده‌نگئكى كز و غه‌ریب و ته‌نیا بۆ دلى خۆى
 گۆرانئیه‌كى خۆشناوازی ده‌لۆراند، به‌لام هه‌ر
 ئه‌وه‌نده‌ى هه‌ستى كردبا خودیدای لئ نزیك
 ده‌بیه‌ته‌وه‌، وه‌ك ئه‌وه‌ى پادیویه‌ك بكۆژئیه‌ته‌وه‌
 بئ ده‌نگ ده‌بوو. خودیدا چه‌ند جارئك به‌
 رپكه‌وت به‌سه‌ردا هه‌لبوو گوئى له‌ مؤره‌مۆره‌ى
 كچه‌كه‌ بووبوو، به‌رده‌وامیش تامه‌زۆی دووباره‌
 بیستنى گۆرانئیه‌كه‌ بوو. ئه‌مپۆ به‌یانى، خودیدا
 شال و كلاوى كرد بچیه‌ شار، لاله‌ى بینى
 وه‌كوو هه‌موو جار له‌سه‌ر تاشه‌به‌رده‌كه‌
 دانیشتوو و قاچ و قوله‌ پووت و وروژئینه‌ره‌كه‌ى

به لاتەنیشتی بەردەکه‌دا شوپ کردوو ته‌وه و ده‌تگوت له‌ناو جاماخانه‌ی نیگایدا چاره‌پێی که‌سیک ده‌کات. زۆریش که‌یفساز و دلخۆش دیار بوو. پیره‌مێرد نه‌یده‌توانی چاوی له‌سه‌ر هه‌لگرێ و نیگای ده‌تگوت مێشه‌نگه و به‌سه‌ر لاق و پووژی قاچه‌کانی که‌که‌دا هه‌لده‌که‌پێ و شیه‌ی ماچ هه‌لده‌مژێ.

خودی‌دا پێی گوت «ده‌چه‌ شار و له‌چکێکی سوورت بۆ ده‌کریم». بزه‌یه‌کی شیرین و جوان که‌وته‌ سه‌ر لیوانی که‌که‌ و دلی خودی‌دای پیری خسته‌ هه‌له‌که‌ سه‌ما. کاتی‌ک که‌یخته‌ شار به‌کراست چوو ده‌وکانی قوماشفرۆشه‌که و له‌چکێکی سووری کپی که‌ هینده‌ی باخچه‌یه‌ک گوڵ و بنچکی له‌سه‌ر نه‌خشینرابوو، پاشان شه‌کر و تۆچای کپی و هه‌مووی خسته‌ نیو پریاسکه‌یه‌کی زه‌نگیانه‌پێژ و لوولی داو نایه‌ بن هه‌نگلی، له‌ که‌رانه‌وه‌یدا بۆ ماڵ سه‌ شه‌قاوی ده‌کرد به‌ یه‌ک و ده‌تگوت دلی چه‌مان لی برابری له‌ پێش نه‌و غار ده‌دا و نه‌ویش به‌ دوا‌ی دلی راده‌کات. مه‌ودای نیوان شار و مالۆچه‌که‌ی نه‌و ته‌نیا ده‌ دوازه‌ کیلومه‌تری‌ک ده‌بوو، نه‌ویش بۆ خودی‌دا، که‌ خووی به‌ پیاده‌پویی گرتبوو، پێکه‌یه‌کی دوور نه‌بوو، به‌ تاییه‌ت بۆ نیستای که‌ ده‌لی‌ی که‌سیک راپه‌ده‌کێشێ، یان هێزیک پالی پێوه‌ ده‌نی. له‌ پێکه‌دا له‌گه‌ل خۆی ده‌دوا «نه‌م له‌چه‌ هه‌ر بۆ لاله‌ جوانه‌ بیخاته‌ سه‌ر شانی و هه‌ردوو لاجمکی له‌سه‌ر سینگی و له‌ژێر مه‌که‌کانی‌دا ویک بێنی و گرێی بدات. من ده‌بێ دلخۆش بم به‌ جوانییه‌که‌ی نه‌و، چونکه‌ من له‌ جیی باوکی نه‌وم. مێردی‌کی جوان و قوژی‌ی بۆ په‌یدا ده‌که‌م»، به‌لام که‌ ده‌هاته‌وه‌ بییری، عه‌باسی شوانکاره‌ دلی به‌ که‌که‌وه‌یه‌، هه‌موو خوی‌نی ناو ده‌ماره‌کانی له‌شی هورووژی ده‌هینایه‌ ناو

میشکی و ده‌تگوت ها‌کا سه‌ری وه‌کوو بۆمبێکی ته‌وقیتکراو ده‌ته‌قیته‌وه: «عه‌باس با هه‌ر به‌و خه‌یاله‌وه‌ له‌ ته‌پلی زگی خۆی بدا».

هه‌وراز و نشیوی پێگه‌ی بپی. وه‌کوو په‌وتی سوێسکه‌ به‌ پال شیو و دۆل و کیو و ده‌شتایی تیپه‌پی. پێشتر که‌ به‌م پێگه‌یه‌دا هاتوچه‌وی ده‌کرد و به‌پال ناواییه‌کانی نه‌و ده‌وروپه‌ره‌دا تیپه‌په‌پی، سه‌ری هه‌ل ده‌بپی و سه‌یری ئاسمانی ده‌کرد تا بزانی هه‌وره‌کان بارانیان پێوه‌یه‌، یان نا. له‌ زه‌وی راده‌ما تا چاو له‌ به‌روبوومه‌ کشتوکالییه‌کان بکات، که‌چی نیستا نه‌ له‌ عه‌رد و نه‌ له‌ عاسمان بێجگه‌ له‌ لاله‌ بییری له‌ هیه‌چ شتی‌ک و هیه‌چ که‌س نه‌ده‌کرده‌وه‌. له‌سه‌ر زه‌وی لاله‌ و له‌ ئاسمان لاله‌ی ده‌بینی، له‌ناو دلی و له‌ناو میشکی له‌ لاله‌ بترازی که‌سی دیکه‌ی تیپا نه‌بوو. له‌ درێژه‌ی پێکه‌دا به‌نیو نیمچه‌غاباتیکدا گوزه‌ری کرد و له‌ هه‌ورازاییه‌که‌ی به‌رانبه‌ریدا مالۆچه‌که‌ی نه‌و له‌ دوورپا ده‌رکه‌وت. هه‌نگاهه‌کانی خیراتر هه‌له‌ینا و هاوئاهاه‌نگی له‌گه‌ل ترپه‌خیزا‌کانی دلی کرد. بوخچه‌که‌ی له‌ناو ده‌ستیدا توندتر گۆشی، هه‌ستی ده‌کرد له‌چه‌ سووره‌ گوڵگۆلییه‌که‌ دلی لاله‌یه‌ له‌ناو ده‌ستیدا لی ده‌دا. وای ده‌زانی له‌وه‌ته‌ی نه‌و چووته‌ شار و هه‌تا نیستا لاله‌ له‌ چاوه‌پوانیی نه‌ودا هیشتا له‌سه‌ر تاشه‌به‌رده‌که‌ دانیشتوو و چاوی برپوه‌ته‌ که‌رانه‌وه‌ی نه‌و، به‌لام کاتی‌ک که‌یخته‌ لای تاشه‌به‌رده‌که‌، لاله‌ی نه‌بینی. به‌ په‌له‌ خۆی کوتایه‌ ژووژی. لاله‌ له‌ویش نه‌بوو. وه‌کوو شیت به‌ ده‌وری خۆیدا ده‌سوورپایه‌وه‌ و بانگی لاله‌ی ده‌کرد. عه‌باسی شوانکاره‌ وه‌کوو ده‌عبایه‌کی ناحه‌ز ده‌که‌وته‌ ناو میشکی و ون ده‌بوو. لای تاشه‌به‌رده‌که‌ راوه‌ستا، که‌ بی له‌شولاره‌ جوانه‌که‌ی لاله‌، له‌ به‌ردی‌کی په‌ق و بیگیان هیه‌چی تر نه‌بوو. بازیکێ دایه‌ سه‌ر به‌رده‌که‌ و به‌چاو پوو‌مالیکێ

خیرای هه موو ئه و ده ورو به ره ی کرد. له پی هه ردو دهستی له دهوری ده میدا بازنه کرد و پر به گه رووی هاواری ده کرد لاله .. لاله ... لاله ... هیچ ئاسه وارێک له کچه که نه بوو. گه پایه وه ژووری و چوو سه وهختی چه که چه ی جله کانی لاله. به تال بوو. دلێ ختووه ی کرد. هاته وه ده ری و که وته گه پان به دوای کچه که دا. ده تگوت له شیتخانه هه لاتوو و پۆلیس پاری ده نی بیگری. له ریگادا مه لای گونده که ی بینی له ژیر درهختی کدا دانیشتبوو، فه ره نجیبه کی فش و شوپی له به ردابوو، کلاویکی تلش تلشی له سه ر بوو، شالیک له سه ر شان کانی و ده ریپیه کی ره ش و کورته کیکی سپی له به ردابوو، پالی دابوو درهخته که و قه لنه ی ده کیشا. مۆره یه کی هینده توورپی له خودیدا کرد، پیاوه دانعه مره که نه یویرا پرساری لاله ی لئ بکاو پۆی. له ولتر ژنیکی بینی ده ریپیه کی ره ش و عه بایه کی سووری له به ر بوو، که زبیه کانی هۆنیه بووه وه و مندالیک به سه ر کۆلیدا شوپ بوویه وه، نه ویش هیچ هه والیک لاله ی پئ نه بوو. پیره میرد شه که ت و ماندوو، به هه ناسه ساردی گه پایه وه ماله پر له ته نیایه که ی. شه و داها ت و دنیا نوقمی تاریکی بوو. لاله نه هاته وه. خودیدا به درژیایی شه و هینده ی خونی ناخوش بینی، نه .. ئه و ته نانه ت یه ک چرکه ش چاوی نه چوو خه و، ئه وه ی ده بیینی هه مووی کابووس و مۆته که و خونی ترسناک بوو. له گه ل دهنگی هه ر چرپه یه ک پاده چله کی، وای ده زانی لاله هاتوو ته وه. تاو نا تاویک هه لده ستایه وه، په رده ناو پره که ی لاده دا، وه کوو کویران و به په لکوتان ده چوو دیار پیخه فه به تال و ساردوسره که ی لاله و دهستی به سه ر دژشه ک و بالیفه که دا ده هینا: «ده بی که سیک هاتبی و لاله ی به زۆر برده بی؟ ده بی کوریک ئه وی له خسته برده بی؟ یان به هه ز و ئاره زووی خۆی

چوو؟ عه باسی شوانکاره رفاندوویه تی یان...»؟ که پۆژ بووه وه و که شوه وا زلال بوو، خودیدا له کچه سووره که ی خسته بن هه نگلی و که وته وه گه پان به دوای لاله. ده یزانی نه ئاسمان هه لی لووشیوه و نه زه وی قووتی داوه. له شوینیک هه ر ده ی دۆزیته وه، به ده م ریگاو ده دو کوره گه نجی بینی، به هه راسانییه وه لیانی پرسی: ئه ری ئیوه لاله تان نه بیینیوه؟!

وایان زانی پیره پیاوه که شیت بووه و لیکیان پرسی: لاله کییه؟ خودیدا بۆیانی راست کرده وه: کچکی قه ره جه .. کاوه لییه .

یه کیکیان گوتی: دوو پۆژ ده بی چه ند ماله کاوه لییه ک هاتوو نه ته «مومیچ»، ئه وه تان له و خواره ده واریان هه لداوه .

خودیدا به ره و مومیچ شوپ بووه وه. له دوور پا چه ند په شمالیک بینی. کاتیک نزیک که وته وه، ژنیکی له به ر ده م په شمالیک بینی ساواری بژار ده کرد. ژنه که پووی تی کردو گوتی: فال ده گرینه وه. مۆره ی مار و دوای زه ره شیرینیمان هه یه، هیلگ، بیژینگ، گوین...

خودیدا وه ک شیت لی پرسی: تو پیم بلئ لاله ت نه بیینیوه؟ نازانی ئه و له کوپیه؟ - با فالیکت بۆ بگره وه، ئه و جا پیت ده لیم ئه و له کوپیه

- پیم بلئ .. پاره ت ده ده من.
- بده ری با پیت بلیم.

خودیدا ماندوو بوو، شه که ت بوو، له ده روونه وه هه لته کابوو، خاپوور و ویران بوویه و دهستی خسته گیرفانی، قرانیکی ده رهینا و دایه ژنه کاوه لییه که. ژنه که دهستی خودیدای گرت، سه ریکی پوخساری په ریشانی کرد و پیی گوت: تو ئیستا خه میکی قوولت له دل دایه پیره میرد، چونکه که سیکت لئ ون بووه

پارچہ یک نیبہ لہ جہرگت، بہ لآم ہیئندہی
جہرگی خۆت خۆشت دەوئ!

ترووسکاییہ کی ئومئد بوو بہ چہند تنۆکئیک
فرمئسک لہ چاوەکانی خودئدا خلیسکایہ سہر
گۆناکانی: وایہ وایہ .. بہس پئم بلئ ئو لہ
کوئیہ؟

ژنہ کہ ہیئندہی تر خستیہ مہراقوہ و
پئی گوت: بہ لآم خہم مہخۆ، ئو کچہی
بہ دوایدا دہگہ پئی زۆرت لئ نزیکہ . ہەر لہم
دہوروبہ رانہ یہ . ئویش تۆی زۆر خۆش دەوئ،
بہ لآم سوودی چییہ، چارہ نووس بہ شیوہ یہ کی
تر قہ لہ می خۆی لئ داوہ .

خودئدا توانایی بہرگہ گرتنی نہما، بہ سہر
ژنہ کہ دا ہاواری کرد: ئی چۆن؟ مہ بہ ستت
چیہ؟

- خہمت نہ بی پیرہ پیاو .. ئو کچہی تۆ
بہ دوایدا وئیل و سہرگہردانی لہ ئیستادا دلخۆش
و بہ ختہ وەرہ . دہرگای مالہ کہت بہ کراوہ یی جئ
ہیشتبوو، ئو ہریمہ نی لئ وەر ژوور کہوت و لہ
خستہی برد و پفاندی .

- ئو ئو ہریمہ نہ ناوی عہباسہ؟ وایہ؟ ناوی
عہباسہ؟

- نہ .. ناوی عہباس نیبہ!

- پئم بلئ تۆ کئی؟ چۆن ئاگاداری ئو
شتانہیت؟ راستییہ کہم پئ بلئ، ہەرچیہ کی
بتہوئ دہتدہ می .

دہستی خستہوہ گیرفانی و قرآنئکی دیکہی
دہرہینا و دایہ دہستی ژنہ کاوہ لیبہ کہ . لہم حان
و ساتہ دا، خودئدا بینی چمکی پہ شمالہ کہی
تہنیشتیان ہلدرایہوہ و لآلہ، و ہکوو خۆر لہ
پشتی ہور دہرچئ، ہاتہ دہرئ . ہەر ئو
کراسہ سوورہی لہ بہردابوو کہ ئو بۆی کرپیوو .
سیوئکی سووری بہ دہستہوہ بوو، بہ سہر
قۆلی کراسہ کہیدا دہہینا و قہ پئکی لئ دہگرت .

بہ بینینی خودئدا دایہ تریقہی پئکہ نین و پوو
لہ ژنہ فالگرہوہ کہ گوتی: دایکہ، ئوہ بابہ
خودئدایہ!

پیاوہ پیرہ کہ لہ حہژمہتی سہرسورپمانیدا دہمی
بہش بوویووہوہ . نیگای سہرگہردانی لہ نیوان
لآلہ و دایکیدا کہوتہ جۆلانئ . لآلہ زۆر دلخۆش
دیار بوو . خودئدا دہستی بردہ ناو بوخچہ کہ و
لہ چکہ سوورہ گولپژژہ کہی دہرہینا و فرپی دایہ
بہردہمی لآلہ و گوتی: لہ بازارپہ کہ ئوہم بۆتۆ
کری . لآلہ دایہوہ قاقای پئکہ نین . لہ چکہ کہی
ہلگرتہوہ، خستیہ سہر شانی، ئاوا کہ
بابہ خودئدا پئی خۆش بوو چمکی ہەردوو لای
لہ چکہ کہی لہ سہر سینگی وئیک ہینا و لہ بن
ہەردوو مہمکیدا گریی دا، پاشان گہرپایہوہ بن
ئو پہ شمالہی لئی ہاتبووہ دہرئ، دہستہکانی
کوپہ گہنجیکی گرت و پەلکئشی دہرئی کرد،
ئاماژہ یہ کی پئکہ نیناوی بہ خودئدای پیر کرد
و شتیکی چرپانندہ بن گوئی کوپہ گہنجہ کہ و
بہ دہم چرپنی ئو گۆرانییہی بہردہوام لہ سہر
لیوانی بوو دہیلۆراند، بہ قۆل و باسکی پووت
و دہست لہ ملانئیی گہنجہ کہ، بہ دہم سہمای
پۆیشتنہوہ دوور کہوتنہوہ و لہ بہر چاوان ون
بوون . خودئدا لہ دۆخئکی نیوان خہم و
دلخۆشیدا دہگریا، بہ کہوتن و ہستانہوہ
بہ سہر پئگای خۆیدا گہرپایہوہ مالۆچکہ سارد و
بیگیانہ کہی و دہرگای لہ دیوی ژوورئدا لہ سہر
خۆی داخست و چیدی کہس ئوہی نہ بینی .

سہرچاوە:

مجموعہ ای از آثار صادق ہدایت، گردآوری و
مقدمہ: محمد بہارلو، نمونہ خوان: محمد سیداخلاقی،
چاپ: ہما، نوبت چاپ: چاپ اول، زمستان ۱۳۷۲ .